

Comparison of the Quality of Life, Positive Thinking and Psychological Capitals of Girls from Single-Child Families with Multi-Child Families

Faezeh Heydaryan¹, Maryam Salehyan^{2*}

1. Department of Psychology, Semnan Branch, Islamic Azad University, Semnan, Iran.
 2. Department of Psychology, Semnan Branch, Islamic Azad University, Semnan, Iran (Corresponding Author).
- ❖ Corresponding Author Email: maryam.salehyan@gmail.com

Journal Info:

Volume 2, Issue 3 Autumn 2023
Pages: 26-36

Article Dates:

Receive: 2023/09/11
Accept: 2023/11/20
Published: 2023/12/21

Keywords:

Quality Of Life, Positive Thinking, Psychological Capital, Single Child, Multiple Children

The purpose of this research was to compare the quality of life, positive thinking and psychological capital of girls from single-child families with those from multi-child families. The present study was in the category of causal-comparative descriptive researches in terms of practical purpose and in terms of method and nature. The statistical population of the study was girls aged 15 to 18 years in Semnan city, where 300 questionnaires (150 questionnaires among girls with one child and 150 questionnaires among girls with multiple children) were distributed by available sampling method. Ingram and Weissnicki (1988), Luthans psychological capital (2007) and World Health Organization (1996) quality of life questionnaires were used to collect information. Collected data were analyzed using Kolmogorov-Smirnov test, multivariate variance analysis and covariance analysis. The findings of the research showed that there is a difference between the psychological capital of girls from single-child families and from multi-child families. So that the components of hope, resilience, self-efficacy and optimism are higher among girls from families with several children ($p < 0.05$). There is a difference between the quality of life of girls in single-child families and those in multi-child families. So that the components of mental health, physical health, health of the surrounding environment are higher among girls from single-child families ($p < 0.05$). There is a difference between the positive thinking of girls from single-child families and from multi-child families. So that positive thinking is higher among girls from families with several children ($p < 0.05$). The obtained results can be used by the guardians of the family system.

Article Cite:

Heydaryan F, Salehyan M. (2023). Comparison of the Quality of Life, Positive Thinking and Psychological Capitals of Girls from Single-Child Families with Multi-Child Families, *Psychological Dynamics in Mood Disorders*; 2(3): 26-36

مقایسه کیفیت زندگی، مثبت اندیشی و سرمایه های روانشناختی دختران خانواده های تک

فرزند با خانواده های چند فرزند

فائزه حیدریان^{1b}، مریم صالحیان^{2*}

۱. گروه روانشناسی، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران.

۲. گروه روانشناسی، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران (نویسنده مسئول).

✦ ایمیل نویسنده مسئول: maryam.salehyan@gmail.com

اطلاعات نشریه:

دوره ۲، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۲

صفحات: ۲۶-۳۶

تاریخ های مقاله:

دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۲۰

پذیرش: ۱۴۰۲/۰۸/۲۹

انتشار: ۱۴۰۲/۰۹/۳۰

واژگان کلیدی:

کیفیت زندگی، مثبت اندیشی، سرمایه های روانشناختی، تک فرزندی، چند فرزندی

هدف این پژوهش، مقایسه کیفیت زندگی، مثبت اندیشی و سرمایه های روانشناختی دختران خانواده های تک فرزند با خانواده های چند فرزند بود. پوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش و ماهیت در زمره پژوهش های توصیفی از نوع علی-مقایسه ای قرار داشت. جامعه آماری پژوهش دختران ۱۵ تا ۱۸ سال شهر سمنان بود که ۳۰۰ پرسشنامه (۱۵۰ پرسشنامه در میان دختران تک فرزند و ۱۵۰ پرسشنامه در میان دختران چند فرزند) به روش نمونه گیری در دسترس توزیع گردید. برای جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه های مثبت اندیشی اینگرام و ویس نیک (۱۹۸۸)، سرمایه روانشناختی لوتانز (۲۰۰۷) و کیفیت زندگی سازمان بهداشت جهانی (۱۹۹۶) استفاده گردید. اطلاعات جمع آوری شده با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، تحلیل واریانس چند متغیره و تحلیل کوواریانس مورد تحلیل قرار گرفت. یافته های پژوهش نشان داد بین سرمایه های روانشناختی دختران خانواده های تک فرزند با خانواده های چند فرزند تفاوت وجود دارد. به طوری که مولفه های امیدواری، تاب آوری، خودکارآمدی و خوش بینی در بین دختران خانواده های چند فرزند بالاتر است ($p < 0/05$). بین کیفیت زندگی دختران خانواده های تک فرزند با خانواده های چند فرزند تفاوت وجود دارد. به طوری که مولفه های سلامت روان، سلامت جسمی، سلامت محیط اطراف در بین دختران خانواده های تک فرزند بالاتر است ($p < 0/05$). بین مثبت اندیشی دختران خانواده های تک فرزند با خانواده های چند فرزند تفاوت وجود دارد. به طوری که مثبت اندیشی در بین دختران خانواده های چند فرزند بالاتر است ($p < 0/05$). نتایج به دست آمده می تواند مورد استفاده متولیان نظام خانواده قرار گیرد.

استناد به مقاله:

حیدریان ف، صالحیان م. (۱۴۰۲). مقایسه کیفیت زندگی، مثبت اندیشی و سرمایه های روانشناختی دختران خانواده های تک فرزند با خانواده های چند فرزند. پویایی روانشناختی در اختلالات خلقی (۳): ۲۶-۳۶

مقدمه

امروزه با بالا رفتن سن ازدواج رواج تک فرزندی را در کشور شاهد هستیم و آمارها نیز حاکی از افزایش خانواده های دارای یک فرزند است. بیشتر افراد بعد از اتمام تحصیلات تکمیلی و در واپسین سال های جوانی ازدواج کنند و پس از سپری کردن دوران عقد و بعد از تولد اولین فرزند بنا به دلایلی از جمله وجود مشکلات اقتصادی و نداشتن وقت برای تربیت فرزند و به داشتن یک فرزند قناعت می کنند (ملک زاده و همکاران، ۱۴۰۰).

به هر حال برخی والدین تصور می کنند در صورت داشتن تنها یک فرزند می توانند آینده، بهتری را برای او ترسیم کنند. همراه با تغییرات چشمگیر اجتماعی در جامعه تعداد اعضای خانواده هم کاهش یافت اگر چه تا چند دهه قبل داشتن ۲ یا ۳ فرزند در یک خانواده امری عادی تلقی می شد و تک فرزندی رواج نداشت هم اکنون داشتن یک فرزند امری عادی تلقی می شود و برخی خانواده ها به داشتن یک فرزند بسنده می کنند و این تبیین بی گمان بر بافت جامعه تاثیر خواهد گذاشت (شلمزاری، ۱۳۹۷).

به اعتقاد کارشناسان بررسی تاثیر تعداد فرزندان در خانواده بر مولفه های مهم روانشناختی قابلیت بررسی علمی دارد. در پژوهش حاضر نیز به بررسی تفاوت مثبت اندیشی، کیفیت زندگی و سرمایه های روانشناختی دختران نوجوان مقطع دوم متوسطه مربوط به خانواده های تک فرزند با خانواده های چند فرزند پرداخته شده است. مثبت اندیشی یکی از الگوهای رفتاری سالم در جامعه است. با توجه به اینکه آینده هر شخص تا حد بالایی به نگرش او بستگی دارد مثبت اندیشیدن می تواند مقدمات موفقیت و کامیابی را برای او فراهم کند (گلستانی بخت و همکاران، ۱۴۰۱).

مثبت اندیشی صرفاً در داشتن افکاری خاص خلاصه نمی شود، بلکه نوعی رویکرد و جهت گیری کلی درباره زندگی است، مثبت اندیشی یعنی توجه داشتن به امور مثبت در زندگی و نپرداختن به جنبه های منفی. مثبت اندیشی به معنای آن است که تصور خوبی از خویش داشته باشیم، نه آن که همواره خود را سرزنش کنیم. مثبت اندیشی یعنی نیک اندیشیدن درباره دیگران و حسن ظن داشتن به آن ها و با دیگران به صورت مثبت برخورد کردن. مثبت اندیشی به این معناست که انتظار داشته باشیم تا در دنیا به بهترین چیزها برسیم و یقین داشتن به این که به خواسته های خود خواهیم رسید (سومرو و شاه، ۲۰۱۹).

پژوهش نشان داده است بین مثبت اندیشی فرزندان خانواده های تک فرزند با خانواده های چند فرزند تفاوت وجود دارد. به عنوان مثال نتایج پژوهش آل یاسین و فریدونی (۱۳۹۶) نشان داد که میزان مثبت اندیشی در دانش آموزان دختر در خانواده های چند فرزند بیش از خانواده های تک فرزند است. چنگ آ و همکاران (۲۰۲۲) نیز نشان دادند تنها بودن فرزندان در خانواده های تک فرزند امر مطلوبی نبوده چرا که در چنین خانواده هایی فرزندان از میزان مثبت اندیشی و امید به زندگی کمتری برخوردارند.

سرمایه روانشناختی، یک رویکرد علمی برای مطالعه افکار، رفتار و احساسات انسان است که تاکید بر نقاط قوت به جای نقاط ضعف و ساختن چیزهای خوب در زندگی در عین ترمیم بدی ها است (سومرو و شاه، ۲۰۱۹).

مطالعات نشان می دهند که هر چه سطح سرمایه روان شناختی در افراد بالاتر باشد در این صورت نگرش آنها به زندگی بهبود یافته و این امر باعث خواهد شد فرد در شرایط سختی که با آن مواجه می شود واکنش های عاطفی و شناختی مناسبی از خود بروز دهد (آزاد یکتا، ۱۴۰۰).

خانواده های دارای چند فرزندی شادتر بوده و فضای روانی مطلوب تری را برای فرزندان ایجاد می کنند. خانواده های گسترده تر از امتیازهایی همچون تعامل بیش تر، حمایت و الگوهای رفتاری بیشتر برخوردارند و در نهایت فرزندان این خانواده ها ویژگی روانشناختی مثبت بیشتری نسبت به تک فرزندان دارند (زارعی، ۱۳۹۴).

کیفیت زندگی در دهه های اخیر به یکی از موضوعات جذاب تبدیل شده است که توجه علاقه مندان و محققان زیادی را به خود جلب می کند. طبق تعریف سازمان بهداشت جهانی، کیفیت زندگی به عنوان درک افراد از موقعیت خود در زندگی در متن فرهنگ و سیستم های ارزشی که در آن زندگی می کنند و در رابطه با اهداف، انتظارات، استانداردها و نگرانی های خود آنها تعریف می شود (احمدی مبارکه و نظری، ۱۳۹۹). تمایل خانواده ها به تک فرزند بودن بیشتر شده است؛ شاید مهمترین دلایل این است که والدین دوست دارند به فرزندشان بیشتر رسیدگی کنند و امکانات مادی و معنوی فقط به یک نفر اختصاص می یابد و هم وقت بیشتری برای تربیت فرزند داشته باشند و هم توان مالی بیشتری برای رشد و تحصیلات فرزند خود ایجاد کنند (اسمعیلی و همکاران، ۱۳۹۴). با توجه به مطالب بیان شده و توجه به پیامدهای تک فرزندی، ادبیات پژوهش نشان می دهد که مطالعات زیادی در خصوص پیشایندها و پیامدهای تک فرزند و چند فرزند بودن وجود دارد ولی مطالعه ای که به مقایسه کیفیت زندگی، مثبت اندیشی و سرمایه های روانشناختی دختران خانواده های تک فرزند با خانواده های چند فرزند پرداخته باشد یافت نشد. لذا در این پژوهش به دنبال پاسخ به این سوال اساسی هستیم که آیا بین کیفیت زندگی، مثبت اندیشی و سرمایه های روانشناختی دختران خانواده های تک فرزند با خانواده های چند فرزند تفاوت وجود دارد؟ جهت پاسخ به سوال پژوهش فرضیه های زیر مطرح شده اند:

¹ Soomro & Shah

² Cheng

³ Soomro & Shah

فرضیه اصلی

بین کیفیت زندگی، مثبت اندیشی و سرمایه های روانشناختی دختران خانواده های تک فرزند با خانواده های چند فرزند تفاوت وجود دارد.
فرضیه های فرعی

بین کیفیت زندگی دختران خانواده های تک فرزند با خانواده های چند فرزند تفاوت وجود دارد.

بین سرمایه های روانشناختی دختران خانواده های تک فرزند با خانواده های چند فرزند تفاوت وجود دارد

بین مثبت اندیشی دختران خانواده های تک فرزند با خانواده های چند فرزند تفاوت وجود دارد

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی است. از نظر روش و ماهیت در زمره پژوهش های علی - مقایسه ای می باشد. جامعه آماری پژوهش دختران ۱۵ تا ۱۸ سال مقطه دوم متوسطه شهر سمنان بود. در پژوهش های از نوع آزمایشی و علی - مقایسه ای، حجم نمونه حداقل ۱۵ نفر در هر گروه توصیه می شود. ولی به دلیل امکان ریزش و برخورداری از تعمیم دهی بهتر می توان حجم نمونه بالاتری نیز در نظر گرفت (دلاور، ۱۳۸۵؛ حبیبی، ۱۳۹۳). در این پژوهش حجم نمونه ۳۰۰ نفر در نظر گرفته شد (۱۵۰ پرسشنامه در میان دختران تک فرزند و ۱۵۰ پرسشنامه در میان دختران چند فرزند). روش نمونه گیری نیز در دسترس بود. جهت جمع آوره داده ها از پرسشنامه های استاندارد استفاده شد که در ادامه شرح داده شده است. همچنین تجزیه و تحلیل داده های بدست آمده با استفاده از نرم افزار آماری SPSS22 و آزمون تحلیل واریانس چند متغیره صورت گرفت.

پرسشنامه مثبت اندیشی اینگرام و ویس نیکی (۱۹۸۸): این پرسشنامه توسط اینگرام و ویسنیکی (۱۹۸۸) برای سنجش مثبت اندیشی ساخته شده و شامل ۳۰ سؤال و ۵ خرده مقیاس است. مولفه اول (کارکرد مثبت روزانه) شامل ۱۰ گویه، مولفه دوم (خودآزمایی مثبت) شامل ۶ گویه، مولفه سوم (ارزیابی دیگران از خویش) شامل ۴ گویه، مولفه چهارم (انتظارات مثبت آینده) شامل ۲ گویه و مولفه پنجم (خوداعتمادی) شامل ۸ گویه است که در یک طیف لیکرت از ۱=هرگز تا ۵=همیشه مورد ارزیابی قرار می دهد. اینگرام و ویسنیکی (۱۹۸۸) برای این ابزار ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۴ و ضریب بازآزمایی ۰/۹۵ به روش دو نیمه کردن و ضریب همبستگی ۰/۳۳- بین این پرسش نامه و پرسشنامه افسردگی بک و ضریب همبستگی ۰/۳۷ و بین این پرسش نامه و پرسش نامه اضطراب حالت - صفت به عنوان شاخصی از روایی افتراقی و روایی سازه قابل قبولی گزارش کردند. معصومی (۱۴۰۱) روایی پرسشنامه را به دو طریق روایی محتوا و تحلیل عاملی تأییدی بررسی و تأیید کرد.

پرسشنامه سرمایه روانشناختی: این پرسشنامه توسط لوتانز (۲۰۰۷) طراحی شده است. این پرسشنامه دارای ۲۴ سؤال و ۴ مؤلفه امیدواری، تاب آوری، خوش بینی و خودکارآمدی (هر کدام ۶ گویه) می باشد و بر اساس طیف پنج گزینه ای لیکرت با سوالاتی مانند (با اعتماد یک مساله طولانی را بررسی می کنم تا یک راه حل بیابم.) به سنجش سرمایه روانشناختی مثبت گرا می پردازد. روایی پرسشنامه در مطالعات مختلف مورد تأیید قرار گرفته است. لوتانز (۲۰۰۷) با استفاده از تحلیل عاملی و معادلات ساختاری نسبت خن دو این آزمون را ۲۴/۶ و آماره های CFI و RMSEA این مدل را ۰/۹۷ و ۰/۰۸ گزارش کرده است که روایی عاملی آزمون مورد تأیید قرار گرفته است. پایایی پرسشنامه در ایران توسط بهادری خسروشاهی و همکاران (۱۳۹۱) بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۸۵ گزارش شده است.

پرسشنامه کیفیت زندگی سازمان بهداشت جهانی: این مقیاس در سال ۱۹۹۶ توسط گروهی از کارشناسان سازمان بهداشت جهانی و با تعدیل گویه های فرم ۱۰۰ سوالی این پرسشنامه ساخته شد. این پرسشنامه دارای ۲۴ سؤال و ۴ زیرمقیاس و یک نمره کلی است. این زیر مقیاس ها عبارتند از: سلامت جسمی (۷ سؤال)، سلامت روان (۶ سؤال)، روابط اجتماعی (۳ سؤال)، سلامت محیط اطراف (۸ سؤال) و یک نمره کلی. در ابتدا یک نمره خام برای هر زیرمقیاس به دست می آید که باید از طریق یک فرمول به نمره ای استاندارد بین ۰ تا ۱۰۰ تبدیل شود. نمره بالاتر نشان دهنده کیفیت زندگی بیشتر است. برای بررسی روایی و پایایی این پرسشنامه پژوهشی بر روی ۱۱۶۷ نفر از مردم تهران انجام گرفت. شرکت کنندگان به دو گروه دارای بیماری مزمن و غیرمزمن تقسیم شدند. پایایی آزمون بازآزمون برای زیرمقیاس ها به این صورت به دست آمد: سلامت جسمی ۰/۷۷، سلامت روانی ۰/۷۷، روابط اجتماعی ۰/۷۵، سلامت محیط ۰/۸۴ به دست آمد.

روش اجرا

روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش به صورت میدانی و کتابخانه ای بود. ابتدا مبانی نظری و پیشینه های پژوهشی از طریق مقالات موجود در سایت های مختلف، کتب و ... جمع آوری شد. برای گردآوری اطلاعات و داده های عملی دقیق مورد نیاز از مدارس مورد هدف، ابتداء با مراجعه حضوری به مدارس مذکور و مذاکره با مدیر و مسئولان محترم، توضیحات لازم در مورد ماهیت هدف تحقیق، پرسشنامه ها و نحوه توزیع و جمع آوری آنها ارائه و آمادگی لازم برای همکاری فراهم شد. بنا به ضرورت لحاظ شرایط یکسان اجرای آزمون، روش توضیح در کلاس و تکمیل هر ۳ پرسشنامه در مدارس، انتخاب گردید تا در صورت دخالت عواملی چون اعمال نظر والدین و بزرگترها، نتایج متاثر از آن نباشد. مرحله توزیع پرسشنامه بصورت حضور مجری و معاون مدرسه در کلاس صورت گرفت که پس از ارائه توضیحات کلی در مورد هدف تحقیق و روش تکمیل پرسشنامه ها، از دانش آموزان خواسته شد حداکثر امکان پاسخ ها را واقعی و بدون دخالت دیگران تعیین و عودت دهند.

یافته ها

یافته های توصیفی

جدول ۱- مقادیر آمار توصیفی متغیرهای مثبت اندیشی

خانواده‌های تک فرزند		خانواده‌های چند فرزند		متغیر
میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	
۲۹/۷۳	۵/۵۷۰	۳۴/۵۰	۶/۰۰۳	کارکرد مثبت روزانه
۱۶/۰۳	۴/۴۰۶	۲۱/۳۴	۳/۹۸۱	خودارزیابی مثبت
۱۰/۱۶	۳/۳۵۰	۱۴/۵۶	۳/۲۰۷	ارزیابی دیگران از خویش
۵/۵۳	۱/۵۱۳	۶/۹۹	۱/۵۳۴	انتظارات مثبت آینده
۲۶/۳۰	۴/۳۵۰	۲۸/۱۸	۴/۴۲۵	خود اعتمادی
۸۷/۷۶	۱۱/۷۱۵	۱۰۵/۵۸	۱۴/۰۴۴	مثبت اندیشی

همانطور که از داده‌های جدول ۱- مشخص است، در گروه دختران خانواده‌های تک فرزند از بین متغیرهای مثبت اندیشی، بیشترین امتیاز متعلق به متغیر «کارکرد مثبت روزانه» با میانگین ۲۹/۷۳ و انحراف معیار ۵/۵۷۰ و کمترین امتیاز متعلق به متغیر «انتظارات مثبت آینده» با میانگین ۵/۵۳ و انحراف معیار ۱/۵۱۳ می‌باشد. و در گروه دختران خانواده‌های چند فرزند از بین متغیرهای مثبت اندیشی، بیشترین امتیاز متعلق به متغیر «کارکرد مثبت روزانه» با میانگین ۳۴/۵۰ و انحراف معیار ۶/۰۰۳ و کمترین امتیاز متعلق به متغیر «انتظارات مثبت آینده» با میانگین ۶/۹۹ و انحراف معیار ۱/۵۳۴ می‌باشد.

جدول ۲- مقادیر آمار توصیفی متغیرهای کیفیت زندگی

خانواده‌های تک فرزند		خانواده‌های چند فرزند		متغیر
میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	
۲۳/۶۲	۴/۳۷۲	۱۸/۷۶	۳/۹۳۶	سلامت جسمی
۱۹/۸۹	۳/۷۶۳	۱۵/۸۴	۳/۳۹۱	سلامت روان
۷/۸۶	۱/۸۳۵	۱۱/۰۳	۱/۹۶۷	روابط اجتماعی
۲۷/۸۵	۳/۸۴۳	۲۳	۳/۶۱۲	سلامت محیط اطراف
۷۹/۲۳	۸/۳۲۵	۶۸/۶۴	۸/۲۳۹	کیفیت زندگی

همانطور که از داده‌های جدول ۲ مشخص است، در گروه دختران خانواده‌های تک فرزند از بین متغیرهای کیفیت زندگی، بیشترین امتیاز متعلق به متغیر «سلامت محیط اطراف» با میانگین ۲۷/۸۵ و انحراف معیار ۳/۸۴۳ و کمترین امتیاز متعلق به متغیر «روابط اجتماعی» با میانگین ۷/۸۶ و انحراف معیار ۱/۸۳۵ می‌باشد. و در گروه دختران خانواده‌های چند فرزند از بین متغیرهای کیفیت زندگی، بیشترین امتیاز متعلق به متغیر «سلامت محیط اطراف» با میانگین ۲۳ و انحراف معیار ۳/۶۱۲ و کمترین امتیاز متعلق به متغیر «روابط اجتماعی» با میانگین ۱۱/۰۳ و انحراف معیار ۱/۹۶۷ می‌باشد.

جدول ۳- مقادیر آمار توصیفی متغیرهای سرمایه روانشناختی

خانواده‌های تک فرزند		خانواده‌های چند فرزند		متغیر
میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	
۱۸/۱۳	۲/۳۷۹	۲۱/۳۱	۲/۵۱۲	امیدواری
۱۶/۶۱	۲/۴۲۱	۲۲/۵۶	۲/۸۶۲	تاب آوری
۱۶/۳۸	۲/۴۱۲	۲۳/۱۶	۲/۴۹۸	خوش بینی
۱۸/۳۰	۳/۰۰۵	۲۲/۹۱	۳/۱۷۹	خودکارآمدی
۶۹/۴۳	۵/۶۹۰	۸۹/۹۵	۶/۲۴۰	سرمایه روانشناختی

همانطور که از داده های جدول ۳ مشخص است، در گروه دختران خانواده های تک فرزند از بین متغیرهای سرمایه روانشناختی، بیشترین امتیاز متعلق به متغیر «خودکارآمدی» با میانگین ۱۸/۳۰ و انحراف معیار ۳/۰۰۵ و کمترین امتیاز متعلق به متغیر «خوش بینی» با میانگین ۱۶/۳۸ و انحراف معیار ۲/۴۱۲ می باشد. و در گروه دختران خانواده های چند فرزند از بین متغیرهای سرمایه روانشناختی، بیشترین امتیاز متعلق به متغیر «خوش بینی» با میانگین ۲۳/۱۶ و انحراف معیار ۲/۴۹۸ و کمترین امتیاز متعلق به متغیر «امیدواری» با میانگین ۲۱/۳۱ و انحراف معیار ۲/۵۱۲ می باشد.

یافته های استنباطی:

فرضیه اصلی: بین کیفیت زندگی، مثبت اندیشی و سرمایه های روانشناختی دختران خانواده های تک فرزند با خانواده های چند فرزند تفاوت وجود دارد.

جدول ۴. نتایج تحلیل واریانس چند متغیری

نام آزمون	مقدار	مقدار آماره F	درجه آزادی فرضیه	درجه آزادی خطا	سطح معناداری	مجذور اتا
آزمون اثر پیلاپی	۰/۸۰۷	۴۱۱/۷۱۳	۳	۲۹۶	۰/۰۰۱	۰/۸۰۷
آزمون لامبدای ویلکز	۰/۱۹۳	۴۱۱/۷۱۳	۳	۲۹۶	۰/۰۰۱	۰/۸۰۷
آزمون اثر هتلینگ	۴/۱۷۳	۴۱۱/۷۱۳	۳	۲۹۶	۰/۰۰۱	۰/۸۰۷
بزرگترین ریشه روی	۴/۱۷۳	۴۱۱/۷۱۳	۳	۲۹۶	۰/۰۰۱	۰/۸۰۷

همانطور که از جدول ۴- مشخص است، یافته های حاصل از تحلیل واریانس چند متغیری حاکی از این است که مقدار F چند متغیری، در تمامی آزمون ها در سطح $P < 0/05$ از لحاظ آماری معنادار می باشد. لذا می توان گفت که بین دو گروه حداقل در یکی از شاخص ها، تفاوت معناداری وجود دارد. مجذور اتا (که در واقع مجذور ضریب همبستگی بین متغیرهای وابسته و عضویت گروهی است) نشان می دهد که تفاوت بین دو گروه با توجه به متغیرهای وابسته در مجموع معنادار است و میزان این تفاوت ۰/۸۰۷ درصد است. یعنی ۸۰/۷ درصد واریانس مربوط به اختلاف بین دو گروه ناشی از تاثیر تک فرزندی یا چندفرزندی بودن خانواده است.

جدول ۵. نتایج آزمون تحلیل واریانس تک متغیری جهت مقایسه بین دو گروه

مولفه	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	مقدار آماره F	سطح معناداری	اندازه اثر
کیفیت زندگی	۸۴۱۶/۴۰۳	۱	۸۴۱۶/۴۰۳	۱۲۲/۶۸۵	۰/۰۰۱	۰/۲۹۲
مثبت اندیشی	۲۳۸۱۶/۴۳۰	۱	۲۳۸۱۶/۴۳۰	۱۴۲/۴۰۴	۰/۰۰۱	۰/۳۲۳
سرمایه های روانشناختی	۳۱۵۸۰/۲۸۰	۱	۳۱۵۸۰/۲۸۰	۸۸۵/۵۲۵	۰/۰۰۱	۰/۷۴۸

همانطور که از نتایج جدول ۵- مشخص است، سطح معناداری آزمون برای شاخص های کیفیت زندگی ($P < 0/05$)، مثبت اندیشی ($P < 0/05$) و سرمایه های روانشناختی ($P < 0/05$) معنادار است. بنابراین فرض یکسان بودن نمرات این مولفه ها بین دو گروه پذیرفته نمی شود. با توجه به مقادیر میانگین نمرات در جداول ۱ تا ۳ مشخص می شود که میانگین نمرات کیفیت زندگی در دختران خانواده های تک فرزندی و میانگین نمرات مثبت اندیشی و سرمایه های روانشناختی در دختران خانواده های چند فرزندی بالاتر است.

فرضیه اول: بین کیفیت زندگی دختران خانواده های تک فرزند با خانواده های چند فرزند تفاوت وجود دارد.

جدول ۶- نتایج تحلیل واریانس چند متغیری

نام آزمون	مقدار	مقدار آماره F	درجه آزادی فرضیه	درجه آزادی خطا	سطح معناداری	مجذور اتا
آزمون اثر پیلاپی	۰/۶۴۴	۱۳۳/۳۷۰	۴	۲۹۵	۰/۰۰۱	۰/۶۴۴
آزمون لامبدای ویلکز	۰/۳۵۶	۱۳۳/۳۷۰	۴	۲۹۵	۰/۰۰۱	۰/۶۴۴
آزمون اثر هتلینگ	۱/۸۰۸	۱۳۳/۳۷۰	۴	۲۹۵	۰/۰۰۱	۰/۶۴۴
بزرگترین ریشه روی	۱/۸۰۸	۱۳۳/۳۷۰	۴	۲۹۵	۰/۰۰۱	۰/۶۴۴

همانطور که از جدول ۶ مشخص است، یافته های حاصل از تحلیل واریانس چند متغیری حاکی از این است که مقدار F چند متغیری در تمامی آزمون ها در سطح $P < 0/05$ از لحاظ آماری معنادار می باشد. لذا می توان گفت که بین دو گروه حداقل در یکی از مولفه های کیفیت زندگی، تفاوت معناداری

وجود دارد. مجذور اتا(که در واقع مجذور ضریب همبستگی بین متغیرهای وابسته و عضویت گروهی است) نشان می‌دهد که تفاوت بین دو گروه با توجه به متغیرهای وابسته در مجموع معنادار است و میزان این تفاوت ۰/۶۴۴ درصد است. یعنی ۶۴/۴ درصد واریانس مربوط به اختلاف بین دو گروه ناشی از تاثیر خانواده تک فرزندی یا چند فرزندی است.

جدول ۷ نتایج آزمون تحلیل واریانس تک متغیری جهت مقایسه متغیرهای کیفیت زندگی بین دو گروه

مولفه	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	مقدار آماره F	سطح معناداری	اندازه اثر
سلامت جسمی	۱۷۷۱/۴۷۰	۱	۱۷۷۱/۴۷۰	۱۰۲/۳۴۷	۰/۰۰۱	۰/۲۵۶
سلامت روان	۱۲۳۲/۲۱۳	۱	۱۲۳۲/۲۱۳	۹۶/۰۱۴	۰/۰۰۱	۰/۲۴۴
روابط اجتماعی	۷۵۵/۲۵۳	۱	۷۵۵/۲۵۳	۲۰۸/۶۰۸	۰/۰۰۱	۰/۴۱۲
سلامت محیط اطراف	۱۷۶۶/۶۱۳	۱	۱۷۶۶/۶۱۳	۱۲۷/۰۱۶	۰/۰۰۱	۰/۲۹۹

همانطور که از نتایج جدول ۷ مشخص است، سطح معناداری آزمون برای مولفه‌های سلامت جسمی ($P < 0.05$)، سلامت روان ($P < 0.05$)، روابط اجتماعی ($P < 0.05$) و سلامت محیط اطراف ($P < 0.05$) معنادار است. بنابراین فرض یکسان بودن نمرات این مولفه‌ها بین دو گروه پذیرفته نمی‌شود. با توجه به مقادیر میانگین نمرات در جدول ۱ مشخص می‌شود که میانگین نمرات سلامت جسمی، سلامت روان و سلامت محیط اطراف در دختران خانواده های تک فرزند و میانگین نمرات روابط اجتماعی در دختران خانواده های چند فرزندی بالاتر است.

فرضیه دوم: بین سرمایه های روانشناختی دختران خانواده‌های تک فرزند با خانواده های چند فرزند تفاوت وجود دارد.

جدول ۸. نتایج تحلیل واریانس چند متغیری

نام آزمون	مقدار	مقدار آماره F	درجه آزادی فرضیه	درجه آزادی خطا	سطح معناداری	مجذور اتا
آزمون اثر پیلاپی	۰/۷۶۶	۲۴۱/۰۵۳	۴	۲۹۵	۰/۰۰۱	۰/۷۶۶
آزمون لامبدای ویلکز	۰/۲۳۴	۲۴۱/۰۵۳	۴	۲۹۵	۰/۰۰۱	۰/۷۶۶
آزمون اثر هتلینگ	۳/۲۶۹	۲۴۱/۰۵۳	۴	۲۹۵	۰/۰۰۱	۰/۷۶۶
بزرگترین ریشه روی	۳/۲۶۹	۲۴۱/۰۵۳	۴	۲۹۵	۰/۰۰۱	۰/۷۶۶

همانطور که از جدول ۸ مشخص است، یافته‌های حاصل از تحلیل واریانس چند متغیری حاکی از این است که مقدار F چند متغیری در تمامی آزمون‌ها در سطح $P < 0.05$ از لحاظ آماری معنادار می‌باشد. لذا می‌توان گفت که بین دو گروه حداقل در یکی از مولفه های سرمایه های روانشناختی، تفاوت معناداری وجود دارد. مجذور اتا(که در واقع مجذور ضریب همبستگی بین متغیرهای وابسته و عضویت گروهی است) نشان می‌دهد که تفاوت بین دو گروه با توجه به متغیرهای وابسته در مجموع معنادار است و میزان این تفاوت ۰/۷۶۶ درصد است. یعنی ۷۶/۶ درصد واریانس مربوط به اختلاف بین دو گروه ناشی از تاثیر خانواده تک فرزندی یا چند فرزندی است.

جدول ۹ نتایج آزمون تحلیل واریانس تک متغیری جهت مقایسه متغیرهای سرمایه های روانشناختی بین دو گروه

مولفه	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	مقدار آماره F	سطح معناداری	اندازه اثر
امیدواری	۷۵۸/۴۳۰	۱	۷۵۸/۴۳۰	۱۲۶/۷۱۶	۰/۰۰۱	۰/۲۹۸
تاب آوری	۲۶۵۸/۱۶۳	۱	۲۶۵۸/۱۶۳	۳۷۸/۲۱۳	۰/۰۰۱	۰/۵۵۹
خوش بینی	۳۴۴۷/۶۳۰	۱	۳۴۴۷/۶۳۰	۵۷۱/۵۶۸	۰/۰۰۱	۰/۶۵۷
خودکارآمدی	۱۵۹۱/۶۰۳	۱	۱۵۹۱/۶۰۳	۱۶۶/۳۱۷	۰/۰۰۱	۰/۳۵۸

همانطور که از نتایج جدول ۹- مشخص است، سطح معناداری آزمون برای مولفه‌های امیدواری ($P < 0.05$)، تاب آوری ($P < 0.05$)، خوش بینی ($P < 0.05$) و خودکارآمدی ($P < 0.05$) معنادار است. بنابراین فرض یکسان بودن نمرات این مولفه‌ها بین دو گروه پذیرفته نمی‌شود. با توجه به مقادیر میانگین نمرات در جدول ۲ مشخص می‌شود که؛ میانگین نمرات تمامی مولفه های سرمایه های روانشناختی در دختران خانواده های چند فرزندی بالاتر است.

فرضیه سوم: بین مثبت اندیشی دختران خانواده های تک فرزند با خانواده های چند فرزند تفاوت وجود دارد.

جدول ۱۰ نتایج تحلیل واریانس چند متغیری

نام آزمون	مقدار	مقدار آماره F	درجه آزادی فرضیه	درجه آزادی خطا	سطح معناداری	مجذور اتا
آزمون اثر پیلاپی	۰/۳۶۵	۳۳/۷۵۸	۵	۲۹۴	۰/۰۰۱	۰/۳۶۵
آزمون لامبدای ویلکز	۰/۶۳۵	۳۳/۷۵۸	۵	۲۹۴	۰/۰۰۱	۰/۳۶۵
آزمون اثر هتلینگ	۰/۵۷۴	۳۳/۷۵۸	۵	۲۹۴	۰/۰۰۱	۰/۳۶۵
بزرگترین ریشه روی	۰/۵۷۴	۳۳/۷۵۸	۵	۲۹۴	۰/۰۰۱	۰/۳۶۵

همانطور که از جدول ۱۰ مشخص است، یافته های حاصل از تحلیل واریانس چند متغیری حاکی از این است که مقدار F چند متغیری در تمامی آزمون ها در سطح $P < 0.05$ از لحاظ آماری معنادار می باشد. لذا می توان گفت که بین دو گروه حداقل در یکی از مولفه های مثبت اندیشی، تفاوت معناداری وجود دارد. مجذور اتا (که در واقع مجذور ضریب همبستگی بین متغیرهای وابسته و عضویت گروهی است) نشان می دهد که تفاوت بین دو گروه با توجه به متغیرهای وابسته در مجموع معنادار است و میزان این تفاوت ۰/۳۶۵ درصد است. یعنی ۳۵/۶ درصد واریانس مربوط به اختلاف بین دو گروه ناشی از تاثیر خانواده تک فرزندی یا چند فرزندی است.

جدول ۱۱ نتایج آزمون تحلیل واریانس تک متغیری جهت مقایسه متغیرهای مثبت اندیشی بین دو گروه

مولفه	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	مقدار آماره F	سطح معناداری	اندازه اثر
کارکرد مثبت روزانه	۱۷۰۴/۰۸۳	۱	۱۷۰۴/۰۸۳	۵۰/۸۱۸	۰/۰۰۱	۰/۱۴۶
خودارزیابی مثبت	۲۱۱۷/۳۶۳	۱	۲۱۱۷/۳۶۳	۱۲۰/۰۷۶	۰/۰۰۱	۰/۲۸۷
ارزیابی دیگران از خویش	۱۴۵۶/۴۰۳	۱	۱۴۵۶/۴۰۳	۱۳۵/۴۱۶	۰/۰۰۱	۰/۳۱۲
انتظارات مثبت آینده	۱۵۹/۸۷۰	۱	۱۵۹/۸۷۰	۶۸/۸۱۳	۰/۰۰۱	۰/۱۸۸
خود اعتمادی	۲۶۳/۲۰۳	۱	۲۶۳/۲۰۳	۱۳/۶۶۹	۰/۰۰۱	۰/۰۴۴

همانطور که از نتایج جدول ۱۱ مشخص است، سطح معناداری آزمون برای مولفه های کارکرد مثبت روزانه ($P < 0.05$)، خودارزیابی مثبت ($P < 0.05$)، ارزیابی دیگران از خویش ($P < 0.05$)، انتظارات مثبت آینده ($P < 0.05$) و خود اعتمادی ($P < 0.05$) معنادار است. بنابراین فرض یکسان بودن نمرات این مولفه ها بین دو گروه پذیرفته نمی شود. با توجه به مقادیر میانگین نمرات در جدول ۳ مشخص می شود که میانگین نمرات تمامی مولفه های مثبت اندیشی در گروه دختران خانواده های چند فرزندی بالاتر است.

بحث و نتیجه گیری

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده های پژوهش در فرضیه اصلی نشان داد، سطح معناداری آزمون برای شاخص های کیفیت زندگی ($P < 0.05$)، مثبت اندیشی ($P < 0.05$) و سرمایه های روانشناختی ($P < 0.05$) معنادار است. بنابراین فرض یکسان بودن نمرات این مولفه ها بین دو گروه پذیرفته نمی شود. با توجه به مقادیر میانگین نمرات مشخص شد که میانگین نمرات کیفیت زندگی در دختران خانواده های تک فرزندی و میانگین نمرات مثبت اندیشی و سرمایه های روانشناختی در دختران خانواده های چند فرزندی بالاتر است. نتایج بدست آمده از این پژوهش با نتایج اسمعیلی و همکاران (۱۳۹۴)، چانگ و ژو (۲۰۲۳)، زارعی (۱۳۹۴) و آل یاسین و فریدونی (۱۳۹۶) مطابقت دارد.

بنا به تعریف لی و همکاران (۲۰۲۱) کیفیت زندگی یک مفهوم چند وجهی است که به صورت کلی به حالت عمومی و رضایتمندی یک فرد از زندگی خود اشاره دارد. این مفهوم شامل عوامل مختلفی است که در بررسی سطح رضایتمندی و خوشبختی فرد نقش دارند. در تبیین یافته های به دست آمده مطابق نظریه داینر و همکاران، (۲۰۲۱) می توان بیان داشت: خانواده های تک فرزند معمولاً بیشترین توجه و منابع مالی را به یک فرزند اختصاص می دهند. این موضوع می تواند به دختران/پسران در خانواده های تک فرزند امکان دسترسی به امکانات بهتری را فراهم کند و کیفیت زندگی بالاتری را تجربه کنند. بنا به گفته هوگه و همکاران، (۲۰۲۱) نیز فرزندان خانواده های تک فرزند حس امنیت بیشتری را حس کرده و اطمینان دارند بدون ایجاد مزاحمت خواهر/برادر دیگر از منابع بیشتری بهره مند گردند. علاوه بر حس امنیت مالی، در خانواده های تک فرزند، معمولاً والدین بیشتر توجه و مراقبت به فرزند واحد خود می کنند، که ممکن است از نظر رشدی و تربیتی مفید باشد. در مقابل، در خانواده های چند فرزند، تقسیم توجه و مراقبت میان چند فرزند ممکن است منجر به کمترین میزان توجه به هر فرزند شود. از نظر گرنت (۲۰۲۲) مثبت اندیشی یک الگوی فکری سالم است که باعث ایجاد مقدمات موفقیت در نوجوانان می شود. با توجه به این که آینده نوجوانان و جوانان به نحوه نگرش آنها بستگی دارد این نوع تفکر باعث

موفقیت آنها می شود. مثبت‌اندیشی کمک می کند تا نوجوانان بتوانند با چالش‌ها و مشکلات زندگی به بهترین شکل ممکن برخورد کنند و از آنها به عنوان یک فرصت برای رشد استفاده کنند. و با توجه به بالا بودن میانگین نمرات مثبت‌اندیشی در دختران خانواده‌های چند فرزندى بالاتر است می توان بیان داشت: داشتن خواهر یا برادر می‌تواند فرصتی برای آموزش و کمک به یکدیگر مقابله بهتر با چالش‌ها و مشکلات زندگی را فراهم کند. این مسئولیت‌پذیری و اشتراک وظایف ممکن است موجب رشد اعتماد به نفس و ایجاد حس یک الگوی فکری سالم و مثبت‌اندیشی دختران شود. لوتانز و همکاران (۲۰۱۷) در خصوص اهمیت سرمایه روانشناختی بیان داشتند: توجه به سرمایه روانشناختی یا مجموعه‌ای از عوامل ذهنی و عاطفی که توانایی مقابله با چالش‌ها، افزایش اعتماد به نفس، ایجاد روابط سالم و موفقیت در زندگی را تضمین می‌کند، برای نوجوانان بسیار حیاتی است. چرا که دوران نوجوانی پر از چالش‌ها و تغییرات است و سرمایه روانشناختی کمک می‌کند تا نوجوانان بهترین راهکارها برای مقابله با این چالش‌ها را پیدا کنند. با توجه به بالا بودن میانگین نمرات سرمایه روانشناختی در دختران خانواده‌های چند فرزندى بالاتر است می توان بیان داشت: خانواده‌های دارای چند فرزندى شادتر بوده و فضای روانی مطلوب‌تری را برای فرزندان ایجاد می‌کنند. خانواده‌های گسترده‌تر از امتیازهایی همچون تعامل بیشتر، حمایت و الگوهای رفتاری بیشتر برخوردارند و در نهایت فرزندان این خانواده‌ها ویژگی روانشناختی مثبت بیشتری نسبت به تک فرزندان دارند. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش در فرضیه اول نشان داد بین کیفیت زندگی دختران نوجوان خانواده‌های تک فرزند با خانواده‌های چند فرزند تفاوت وجود دارد. به طوری که مولفه‌های سلامت روان، سلامت جسمی، سلامت محیط اطراف در بین دختران خانواده‌های تک فرزند بالاتر است ($p < 0/05$)

نتایج بدست آمده از این پژوهش با نتایج اسمعیلی و همکاران (۱۳۹۴)، چانگ و ژو (۲۰۲۳)، مطابقت دارد. این پژوهشگران نیز در پژوهش خود نشان دادند فرزندان تک فرزند به نسبت فرزندان که در خانواده چندفرزند رشد کرده اند کیفیت زندگی بهتری دارند. همانطور که در ادبیات پژوهش اشاره شد، کیفیت زندگی در دهه‌های اخیر به یکی از موضوعات جذاب تبدیل شده است که توجه علاقه‌مندان و محققان زیادی را به خود جلب می‌کند. طبق تعریف سازمان بهداشت جهانی، کیفیت زندگی به عنوان درک افراد از موقعیت خود در زندگی در متن فرهنگ و سیستم‌های ارزشی که در آن زندگی می‌کنند و در رابطه با اهداف، انتظارات، استانداردها و نگرانی‌های خود آنها تعریف می‌شود (احمدی مبارکه و نظری، ۱۳۹۹).

مطابق نظریه کیفیت زندگی برادنت، کیفیت زندگی یک مفهوم چند بعدی است که به وضعیت عمومی و رضایت فرد از جوانب مختلف زندگی خود اشاره دارد. طبق این نظریه کیفیت زندگی به عواملی مانند شرایط اجتماعی-اقتصادی، شرایط طبیعی و فیزیکی، سلامت، تحصیلات، آزادی و آسایش فردی، روابط اجتماعی و حمایت اجتماعی توجه دارد. با توجه به اینکه، تعداد فرزندان در خانواده ممکن است بر توانایی والدین در فراهم کردن محیط بهینه برای فرزندان تأثیر بگذارد؛ خانواده‌های تک فرزند معمولاً منابع مالی بیشتری را در اختیار فرزند خود قرار می‌دهند که می‌تواند به بهبود سلامت جسمی و روانی و ایجاد محیطی آرام برای او کمک کند. همچنین مطابق نظریه کیفیت زندگی لایندر والدین تک فرزندان به دلیل تعداد کمتر فرزندان، توجه بیشتری به تربیت و پرورش فرزندان خود می‌پردازند. این توجه فراوان ممکن است به توسعه روابط فامیلی و افزایش کیفیت زندگی منجر شود. طبق نظریه توازن کار-زندگی نیز والدین تک فرزندان ممکن است توازن بهتری بین کار و زندگی داشته باشند. تعداد کمتر فرزندان به آنها این امکان را می‌دهد که بهترین تصمیمات را برای تعادل مناسب بین زندگی خصوصی و حرفه‌ای‌شان بگیرند و جو محیطی مناسبی را برای فرزند خود به وجود آورند. در نهایت مطابق نظریه ارزش، ممکن است خانواده‌های تک فرزند نسبت به خانواده‌های چندفرزند تمایل به سبک‌های زندگی و ارزش‌های مختلفی داشته باشند که بر سلامت روان و جسمی تأثیر داشته باشد.

به عبارتی، وجود تنها یک فرزند ممکن است باعث شود که والدین به طور کامل‌تری به مسائل و نیازهای جسمی، روانی و اجتماعی فرزندشان توجه کنند. و این موضوع باعث بالا رفتن سلامت روانی و جسمانی فرزندان خواهد شد.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش در فرضیه دوم نشان داد بین سرمایه‌های روانشناختی دختران نوجوان خانواده‌های تک فرزند با خانواده‌های چند فرزند تفاوت وجود دارد. به طوری که مولفه‌های امیدواری، تاب‌آوری، خودکارآمدی و خوش بینی در بین دختران خانواده‌های چند فرزند بالاتر است ($p < 0/05$). نتایج بدست آمده از این پژوهش با نتایج زارعی (۱۳۹۴) مطابقت دارد.

مطابق نظریه لوتانز (۲۰۰۷) سرمایه روان‌شناختی، سازه‌ای چند بعدی است که به صورت: احساسات مثبت، زندگی قابل درک و کنترل، علاقه به کار و فعالیت، توانایی اثبات خویش و تعامل اجتماعی بروز می‌یابد. سرمایه روانشناختی به نوجوانان کمک می‌کند تا با توجه به احساسات و امواج خود، رضایت بیشتری از زندگی داشته باشند و بهترین انتخاب‌ها را برای خودشان انجام دهند لذا وجود برادران و خواهران ممکن است به عنوان یک منبع رقابت سالم برای فرزندان عمل کند و آنها را به تلاش برای بهبود و پیشرفت ترغیب کند. این رقابت و انگیزه می‌تواند به تقویت مولفه‌های روانشناختی از قبیل بروز احساسات و بهبود تعاملات اجتماعی فرزندان کمک کند.

از منظر چنگ و همکاران، (۲۰۲۲) در خانواده‌های چند فرزندى، فرزندان ممکن است با مسئولیت‌پذیری و تقبل وظایف مختلف در خانواده آشنا شوند. این مسئولیت‌پذیری می‌تواند به توانایی‌های تاب‌آوری و خودکارآمدی آنها اضافه کمک کند. همچنین دختران/پسران خانواده‌های چندفرزند معمولاً بیشتر با همسایگان، برادران و خواهران خود تعامل دارند. این تعامل‌ها می‌توانند به توسعه مهارت‌های اجتماعی، مدیریت زمان و تعاملی در دختران کمک کنند. این تعاملات اجتماعی ممکن است احساس خودکارآمدی، امیدواری و خوش‌بینی در دختران را تقویت کنند.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده های پژوهش در فرضیه سوم نشان داد بین مثبت اندیشی دختران نوجوان خانواده های تک فرزند با خانواده های چند فرزند تفاوت وجود دارد. به طوری که مولفه های کارکرد مثبت روزانه، خودارزیابی مثبت، ارزیابی دیگران از خویش، خود اعتمادی و انتظارات مثبت از آینده در بین دختران خانواده های چند فرزند بالاتر است ($p < 0/05$).

نتایج بدست آمده از این پژوهش با برخی نتایج گذشته همسوست. نتایج پژوهش آل یاسین و فریدونی (۱۳۹۶) نشان داد که میزان مثبت اندیشی در دانش آموزان دختر در خانواده های چند فرزند بیش از خانواده های تک فرزند است. چنگ و همکاران (۲۰۲۲) نیز نشان دادند تنها بودن فرزندان در خانواده های تک فرزند امر مطلوبی نبوده چرا که در چنین خانواده هایی فرزندان از میزان مثبت اندیشی و امید به زندگی کمتری برخوردارند.

مطابق نظریه روانشناسی پایه یابی، که به عنوان یک الگوی جدید در روانشناسی، به بررسی روش هایی می پردازد که برای افزایش عملکرد و احساس خوشبختی و رضایت در زندگی فردی و اجتماعی و در نهایت مثبت اندیشی افراد مفید است؛ می توان چنین برداشت کرد: حضور خواهر یا برادر، افراد را با تفاوت ها و نقاط قوت مختلف همزیستی آشنا می کند. این موضوع می تواند اعتماد به نفس مطلوبی را در فرد ایجاد کند، زیرا افراد یاد می گیرند که تفاوت ها قابل قبول هستند و برخی از این تفاوت ها می توانند منجر به ارتقاء فردی شوند و به تبع آن از ارزیابی های گاه منفی که ممکن است از سوی دیگران دریافت کند ناامید نشده و به پرورش کارکردهای مثبت خود بپردازد.

از نظر (بروینینکز و مال، ۲۰۰۵) نیز وجود خواهران و برادران باعث آرامش و اطمینان خاطر در زندگی، تمرکز بیشتر و بهتر بر روی موفقیت و کامیابی، عدم وجود مشکلات عدیده حاصل از افکار منفی مانند استرس، اضطراب و افسردگی می شود که نتیجه آن بهبود حس مثبت اندیشی فرد خواهد بود. همچنین وجود بیشتر اعضاء خانواده می تواند به عنوان منابع پشتیبانی اضافی عمل کند. این پشتیبانی ممکن است شامل تشویق ها، تعهدها، و حمایت های روحی و روانی باشد که می تواند منجر به خود اعتمادی فرزندان باشد. همچنین، وجود خواهر و برادر می تواند فرصتی برای آموزش مهارت های ارتباطی، مدیریت تضادها و کار گروهی فراهم کند که این مهارت ها می توانند خودارزیابی مثبت را تقویت کنند.

زندگی با خواهر و برادر می تواند تجربه تضادها و تفاوت های مختلف را به دختران آموزش دهد. این تجربه ها ممکن است به دختران کمک کند تا با چالش ها و تغییرات بهتری مقابله کنند و از تجربه ها به عنوان یک فرصت برای رشد استفاده کنند.

پژوهش حاضر محدودیت هایی نیز داشت: از جمله اینکه این پژوهش در میان دختران ۱۵ تا ۱۸ سال شهر سمنان انجام شده است، نتایج پژوهش را نمی توان به سایر دانش آموزان، از جمله: دانش آموزان پسر و یا کلیه دانش آموزان در سنین مختلف تعمیم داد. لذا پیشنهاد می گردد انجام پژوهش حاضر با مدل مفهومی و کیفی ارائه شده در جامعه وسیعتری مورد مطالعه قرار گیرد. به متولیان نظام خانواده نیز پیشنهاد می گردد ارائه خدمات تخصصی مشاوره و رواندرومانی به خانواده های دانش آموزان برای بهبود کیفیت زندگی، مثبت اندیشی و سرمایه های روانشناختی فرزندان در دستور کار قرار گیرد.

موازن اخلاقی

در تمام مراحل پژوهش سعی شد اصول اخلاقی مورد توجه قرار گیرد. ضمن دادن آزادی انتخاب به شرکت کنندگان و دادن اطمینان جهت رعایت اصول رازداری، سعی بر آن بود تا به حریم شخصی زندگی افراد احترام گذاشته شود.

سپاس گذاری

از همه افراد شرکت کننده در پژوهش و همه افرادی که در اجرای این پژوهش همکاری داشتند تشکر و قدردانی می شود.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

References

- Ahmadi Mubarakkeh, Mehrnaz and Nazari, Zahra, (2019). Quality of life and parental stress in children with involuntary and normal illness, the first international conference of psychology, social sciences and humanities, <https://civilica.com/doc/1171221>
- Allameh, S. Samadi, A, Hoseyni, S (2018). The effect of psychological capital on quality of life, given the mediating role of social capital and quality of work life, *International Journal of Business Innovation and Research*, 17(2)
- Al-Yasin, Seyyed Ali and Feridouni, Samia, (2015), Comparison of positive outlook, life expectancy and life satisfaction of female students with one child and multiple children, *World Conference on Psychology and Educational Sciences, Law and Social Sciences at the beginning of the third millennium. Shiraz*, <https://civilica.com/doc/592203>
- Azadikta, Mehrnaz (1400), the effectiveness of positive psychology on the psychological well-being of mothers with disabled children, *Mardad and Shahrivar exceptional education*, 163, 20-9.
- Bai, X. (2018). Development and validation of a multidimensional intergenerational relationship quality scale for aging chinese parents. *The Gerontologist*, 58(6), e338–e348.
- Chang, L, Xue, B (2023). The Influence of Parent- and Adult Child-level Factors on Intergenerational Relationship Quality: A Study of Chinese Families with Multiple Children in Hong Kong, *Journal of Cross-Cultural Gerontology* (2023) 38:19–37
- Golestani Bakht, Tahira, Babaei, Ansieh, Karimi, Meraj and Ahmadi, Abbas (1401), The relationship between self-compassion and optimism in students: the role of mediators of social adjustment, *Social Psychology Research*, 12(45), 84-65.
- Malekzadeh, Azadeh, Jamri, Farhad, Namour, Homan (1400), presenting a model for predicting social skills in single-child teenagers based on coping styles with regard to the mediating role of positive thinking, *Islamic Lifestyle and Health Society*, 5(4), 72-66.
- Naimi, Ebrahim, Saidi, Milad, and Kazemian, Samia. (2018). Comparing the quality of life of single-child couples with couples with more than two children in Tehrani families. *Counseling and Family Psychotherapy*, 99(27), 161-172.
- Sadeghi, Massoud, Roshannia, Samieh (2016), comparison of life expectancy in single-child and multi-child adolescent families, *2nd International Research Conference in Behavioral and Social Sciences*.
- Santisi, G, Ernesto, L, Paola M, Andrea, Z (2020). Relationship between Psychological Capital and Quality of Life: The Role of Courage, *Sustainability* 2020, 12(13), 5238; <https://doi.org/10.3390/su12135238>
- Shalmazari, Mahmoud, (2017) to investigate psychological capital in single-child families with multi-child families: a systematic review, *Islamic Research Journal of Women and Family*, 25(28),
- Soomro, B. A., & Shah, N. (2019). Determining the impact of entrepreneurial orientation and organizational culture on job satisfaction, organizational commitment, and employee's performance. *South Asian Journal of Business Studies*.